

VLAAMS THEATERJAARBOEK 1990-1991

Vlaams Theaterjaarboek 1990-1991, samengesteld door Toon Brouwers, Anne van de Genachte en Jaak van Schoor, De Scène vzw, Antwerpen, 1991, 146 pp.

Het Vlaams Theaterjaarboek editie 1990/91 verschilt inhoudelijk in weinig van de vorige 24 jaargangen. Opnieuw worden — zeer overzichtelijk — de technische fiches gepresenteerd van de meeste (semi)professionele theatercreaties die in het afgelopen jaar op de diverse Vlaamse scènes te bekijken vielen.

Het woord 'theatercreaties' mag ruim worden opgevat : samensteller Anne Van De Genachte deelde haar feitenmateriaal op in verschillende secties (theater, muziektheater, danstheater en poppentheater), en geeft daarnaast nog bijkomende informatie over de Vlaamse opleidingsinstituten voor theater, een overzicht van de produkties op radio en televisie, en een greep uit het Vlaamse festivalaanbod. Dit alles sober, heel efficiënt — wat uiteindelijk het doel moet zijn van elk naslagwerk — en smaakvol geïllustreerd met theaterfoto's. Het werk kan dientengevolge ook (deels) worden opgevat als een kijkboek voor de minder naar feiten hongerige leek.

Eenzelfde heterogeniteit spreekt uit het eerste, essayistische deel van het Theaterjaarboek. Daarin worden, naar gewoonte, een aantal opvallende tendensen en/of gebeurtenissen uit het voorbije theaterjaar belicht. De keuze van de redactie om die artikelen zowel qua aantal als qua omvang te beperken, laat de auteurs van de bewuste stukken weinig mogelijkheid om hun onderwerp grondig te behandelen.

Ingrid van der Veken heeft het in haar artikel ("De Blik van de ware liefhebber") over het toenemende amateurisme in het Vlaamse profcircuit. Volgens Van der Veken stappen we beter af van de negatieve connotaties die rond het begrip 'amateurisme' hangen. Het werk van Jan DeCorte (*Maria Magdalena, King Lear*) mag in dit opzicht als een breekpunt worden beschouwd. Na hem worden de grenzen van het professionele theater open gebroken : Jan Fabre brengt een infiltratie van andere kunsten, en andere toneelmakers exploreren de terreinen van het niet-professionele theater. Zowel Lucas Vandervorst als Guy Cassiers werken met jonge, onervaren acteurs, een tendens die volgens van der Veken zijn hoogtepunt kent in de groep Theater Teater rond Jappe Claes. De bedoeling van al deze mensen : "van theater opnieuw een

onbeschreven blad maken", met een zin voor ironie en vooral zelfrelativering het spontane spelelement op de voorgrond brengen.

Dat deze golf van niet-professionalisme nog niet tot de traditionele ensembles is doorgedrongen, toont Roger Arteel aan met zijn bijdrage over het jubileumjaar van NTG. De ondertitel van Arteels bijdrage, "Een heel seizoen 'Vlaamse stukken'" zegt al voldoende. Afscheid nemend directeur Jef Demedts had de bedoeling het Gentse jubileum te vieren met de programmatie van een aantal klassieke Nederlandstalige stukken (Vondel, De Swaen, Buysse) en evenveel (nieuwe) creaties door al dan niet jonge Vlaamse schrijvers (Robjee, Claus, Lanoye). Ook bij een aantal andere gezelschappen gaan stemmen op om meer schrijfp opdrachten uit te delen aan auteurs van eigen bodem. Dat een dergelijk initiatief verrassende resultaten kan opleveren bewees vooral Arne Sierens, maar voorlopig blijft het volgens Arteel wachten op een nieuwe Vlaamse dramaturgie. Ook het Gentse jubileumjaar bleek achteraf van weinig blijvende waarde.

Minder negatieve klanken vallen er te bespeuren in het artikel van Alexander Baervoets. Hij heeft het over "Tien Jaar Belgische Dans(Festivals)". Vooral onder invloed van Bejarts Mudra-school, en een aantal dansfestivals van internationale waarde (Klapstuk, De Beweeging) groeide België uit tot een vooraanstaand dansland. Volgens Baervoets verdient ons land die eer wel (het publiek en de dansmakers zijn er), maar zal de overheid toch moeten voorzien in aangepaste (onderwijs)faciliteiten.

Erna Metdepenninghen heeft het weliswaar over hetzelfde decennium, maar zij kleeft er een andere noemer op : "De Mortier-Decade". Aan de hand van een aantal vroege uitspraken waarin Gerard Mortier zijn Munt-beleid uiteenzette, stelt Metdepenninghen de vraag in hoeverre Mortier in zijn opzet slaagde. De balans is overwegend positief : hij schonk België een uitmuntend orkest, bracht een jong publiek in aanraking met de kunst van de opera, en zorgde last but not least voor een respectabel aantal schitterende creaties (van bekende en minder bekende componisten) op de planken van zijn Munt. De Mozartcyclus niet in het minst, maar ook (vergeten) parels als Janaceks *Katja Kabanova*.

Het laatste van de zes beschouwende stukken in Het Jaarboek is gewijd aan "de receptieve productiecentra" in Vlaanderen. Marina Deweer heeft het hierin over de evolutie die instellingen als Nieuwpoorttheater, Kunstencentrum Vooruit en de Singel doormaakten van zuivere locatie voor voorstellingen tot (co-) productiehuizen. Ten gevolge van een aanzienlijke subsidieverhoging kunnen en

zullen de 'receptieve produktiecentra' in de toekomst meer opdrachten uitschrijven en eigen produkties brengen, in samenwerking met zowel binnen- als buitenlandse ensembles. Op het artikel van Deweer volgt overigens de obligate lijst met subsidies die de nationale en gewestelijke overheid uitdeelde aan de Vlaamse theatermakers.

De bedenkingen die rond dit nieuwe Theaterjaarboek kunnen worden gemaakt, zijn ongetwijfeld ook al bij de publikatie van vorige edities geuit. Het nut van het tweede deel (technische fiches) staat buiten kijf. De vraag is evenwel in hoeverre de essayistische bijdragen van het eerste deel de lezer/onderzoeker die van het naslagwerk gebruik wenst te maken, iets nieuws zullen bij brengen. Bovendien bevatten een aantal artikels storende spelling- en opmaakfouten die een voor het overige zo verzorgd werk geenszins ten goede komen.

Jürgen PIETERS